

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІЧНОГО ПЕРСОНАЛУ В УМОВАХ ВІДКРИТОЇ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Самко Алла Миколаївна,
кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
відділу андрагогіки Інституту педагогічної освіти
і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України,
м. Київ, alla-samko@ukr.net

Ситуація в освіті, спричинена пандемією COVID-19, кардинально змінила консервативне ставлення до цифрових технологій в академічному середовищі, зокрема, післядипломної педагогічної освіти. Ми спостерігаємо істотний ривок у розвитку змішаного навчання та дистанційної освіти, що спричинило активну розробку електронних платформ, програмного забезпечення та електронних освітніх ресурсів, тобто, освіта стала відкритою, а проблема безперервного професійного розвитку педагогічних і науково-педагогічних працівників у таких умовах актуальною.

В умовах глобальної кризи на фоні пандемії, розбудова відкритої освіти в Україні відкриває нові можливості для вдосконалення професійного розвитку педагогів, спонукає до пошуку нових ідей, способів організації навчання. На думку дослідників [1, с. 178], відкрита освіта є багатогранним і багатоплановим об'єктом, її інтенсивний розвиток вносить суттєві зміни в систему вищої освіти: стирає державні кордони, розбудовує єдиний інформацій освітній простір, розширює комунікаційні можливості, змінює засоби навчання та трансформує традиційну систему освіти в концептуальну модель нової освіти, яка базується на сучасних цілях, оновленні змісту, принципах, методах, технологіях.

Серед основних характеристик відкритої освіти науковці [2, с. 52] виокремлюють: доступність, гнучкість, паралельність, модульність, економічність, інтернаціональність і координованість, що надає можливість кожній людині отримувати освіту незалежно від місця проживання, віку, національності, фізичного стану; державну підтримку щодо здобуття освіти у вигляді різних пільг, стипендій; застосування новітніх технологій навчання. Використання елементів відкритої освіти забезпечує не тільки доступ до

цифрового контенту, а й сприяє вдосконаленню системи управління освітою та контролю її якості.

У Законі України «Про освіту» (ст. 18) [3] наведено визначення, що безперервний професійний розвиток – це «безперервний процес навчання та вдосконалення професійних компетентностей фахівців після здобуття вищої та/або післядипломної освіти, що дає змогу фахівцю підтримувати або покращувати стандарти професійної діяльності і триває впродовж усього періоду його професійної діяльності». У статті 59 того ж Закону [3] зазначено, що професійний розвиток педагогічних працівників передбачає «постійну самоосвіту, участь у програмах підвищення кваліфікації та будь-які інші види і форми професійного зростання».

Ми погоджуємося з точкою зору дослідників [4, с. 245], які розглядають професійний розвиток педагогічних працівників в умовах відкритої освіти, як процес (діяльність), націлений на розвиток професійної компетентності фахівця, який забезпечується постійною трансформацією його професійного системного мислення, регульованого суспільними вимогами та індивідуальними потребами, тісно пов'язаними з реальною життєдіяльністю та навчанням упродовж життя з використанням різних форм і методів відкритої освіти, зокрема з використанням інформаційних технологій та електронних освітніх ресурсів.

За результатами узагальнення [1, с. 177], назвемо низку ключових орієнтирів професійного розвитку педагогів в умовах відкритої освіти, зокрема: вдосконалення інформаційно-технологічної структури інститутів післядипломної освіти; розроблення й адаптація різних платформ та електронних освітніх ресурсів на децентралізованій основі для освіти дорослих; урізноманітнення змісту навчальних курсів та їх вибору на безкоштовній і платній основі; персоналізація освітнього процесу відповідно до особистісних потреб на основі самонавчання та саморозвитку; постійне перепроектування навчальних програм і сприяння самостійному навчанню за допомогою технологічних ресурсів; динамічність у навчанні як здатність переміщатися між

освітніми контекстами; розвиток механізмів оцінки, визнання та сертифікації, створення нормативно-правового забезпечення для їх співіснування та ефективного використання.

Наголосимо, що представлені ключові орієнтири мають враховуватися в основу розробки програми підвищення кваліфікації, що суттєво підвищить гнучкість, чіткість і прозорість професійного розвитку педагогічного персоналу в умовах відкритої освіти. Зазначимо, що в інститутах післядипломної освіти реалізація цих орієнтирів здійснюється з використанням дистанційних технологій, змішаного навчання; створенням інформаційно-освітніх і хмаро орієнтованих середовищ; застосуванням ЕОР і цифрових технологій тощо.

Таким чином, розбудова відкритої освіти в Україні уможлиблює реалізацію низки ключових орієнтирів для впровадження нововведень в систему післядипломної освіти і освіти дорослих; розкриває нові можливості для вдосконалення професійних компетентностей педагогічних працівників, які мають розглядатися на основі тенденцій розвитку європейських та вітчизняних освітніх систем в майбутньому.

Список використаних джерел:

1. Петренко Л.М. Стратегічні орієнтири професійного розвитку науково-педагогічних працівників в умовах відкритої освіти. *Вісник післядипломної освіти*. 2020. № 13 (42). С. 170-184.
2. Коржилова О.Ю. Відкрита освіта як глобальна освітня система: стан та розвиток. *Пед. науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2014. № 3 (37). С. 48–54.
3. Верховна Рада України. (2017, Верес. 05). Закон № 2145-VIII «Про освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Петренко Л.М., Романова Г.М., Пуховська Л.П., Султанова Л.Ю. & Олешко П.С. Моделі неперервного професійного розвитку педагогічних та науково-педагогічних працівників у контексті відкритої освіти. *Професійний розвиток фахівців в умовах цифровізації суспільства: сучасні тренди*. 2021. С. 243-250.